

MEIE MATS

NR. 23

1921

Tallinn, Harju t. 45
Ilmub 2 korda kuus

19 aastakäik, August, 20
Üksik nr. 10 marka

NALJAPARADIISIS.

Trotski ja Lenin: „Kolm aastat ehtasime seda silda, mis wenelase paradiisi pidi wiima. Nüüd on ta seal ja nüüd palume teie abi, et teda sealt jälle elusalt tagasi tuua.“
Onu Sam, John Bull, Mihkel, Mats j. t.: „Wäga hea! Me katsume teda päästa, kuid peame paar kuud nõu, kuidas seda teha!“

Waikiwad seinad.

M. B. Höbenofen'i kriminaal-romaan.

(3. järg.)

VI.

Jooni tänawa Dapooles otsas, Koppenplatzi lähedal asub üks wäikne, wäikene kohwik, mis enamalt jaolt tühi seisab, kuna aga teatud tunni-ajal sealt elaw jutukõmin kostab.

Siis on wäikesed marmortahwittega lauad wõetud, ja wanal kellneril on tükk tööd ja palju jooksmist, et kõikide soowe täita; siis põlewad juba hoolikalt gaasitud ja punased akende eesriided on alla lastud, nii tihedalt, et uudishimulise pilk wäljast sisse ei pääse.

Tihedad suitsuköied tungiwad tahmase lae alla. Nii oli see jälle kord wiinendal õhtutunnil.

Ainult mehi wõis kohwikus leida, noored juba elatand näojoontega, wanad wäsinud pilkadega ja punetawate silmaäärtega; jutud olid elawad, tihti wahelhiüedega segatud.

Need kes siin kokkupuutusid, olid pealinnast mitmesugune osa rahwast, kes pihust juhu elasid, kes kehalikku tööd põlgasid, olid waid juhtumiste otsijad, mis ilma tööta natuke sisse tõi; et tagajäreks pahatühti protokollid ja karistus olid, selle peale ei pööranud keegi tähelepanu, see ei walmitand neile suuremat muret, sest siinised alalised külalised olid kõik juba „wangimaja“ proowinud.

Isesugune börse oli see kooskäimise koht, siin ei müüdüd ainult haruldusi nagu wekslid ja wõlakohustusi, siit otjis mõnigi osalist mõnele weel haruldasemale ettevõttele.

Politseil oli teada, misugust elementi siit leida wõis; ent ta pigistas ühe silma kinni, sest mõnigi warastud asi, ilmus siin päewawalgele. Kes aga politseiga kokkupuutumist kartis, süia ei tulnud. Niisugustele leidis Berliinis weel teisiigi urkaid.

Elawalt kõlasiid hääled:

„Mul on kolmjada laste õlgkübarat müüa.“

„Üks weksel kahesaja margaga eest.“

„Ober, weel üks konjak!“

„Ma wajan sinise koerale direktori.“

Waewalt wõis küsimisi ja kostmisi eraldada.

Nii elawalt olid kõik ametis, et sugugi tähele ei pannud kas ka muisi külalisi juure ilmud.

Tulid ju ainult usaldatawad.

Ahju juures nurgas, wäikese laua juures, istusid neli meest. Üks neist kuivetand, kondine kaju, rõwlinnu ninaga kumardas ennast sügawale üle laua ja sõnas siis kahisewa naeruga:

„Dykhoff enam ei tule. Paremad kaubad sai ta ju ikka siit.“

Agent Wandrieck, kes ka ülemal njmet laua ääres istus, wastas selle peale:

„Hirmus oli ta wäljanägemine. Kurjalt on ta peale kohut mõistetud. Ära tunda teda enam ei wõinud.“

„See kes teda tappis, wõis ta peale pööraselt wihane olla.“

Kõhn naeris kuiwalt.

„Tõepoolest tahkus Dykhoff näitelawalt õigel ajal. Tema wangistamise käsk oli juba allakirjutud.“

„Ta talitas ka pööraselt.“

„Ent ta pidi omale ka warandust kogunud olema.“

„Seda ta on.“

Kotkaninaga, pungisilmega isand küsis nüüd:

„Kes on ta pärija? Dykhoffil on erapangas julgesti kahesakümmeend tuhat marka hoiule pandud; mujal samasugused summad.“

„Seda ma ei tea,“ wastas Wandrieck. „Oma pärijatest ei kõnelenud ta mulle kunagi. Ma kahtlen kas tal ainustki on.“

Kõhn wastas:

„Hm! Kui pärija ilmub, pean teda terawalt silmas. Dykhoff kinnitas oma elu 150.000 marga peale, ühe aasta maks on makstud ja nii peab selts 150.000 maksma.“

„Halwad kaalujad,“ naeris üks.

„Ei tee feltile wiga. Ja sinul on oma portsjon.“ Kõhetu noogutas:

„Loomulik! See on mul kindel. Selle olen juba sisse kasseeerinud. Aga siiski tahaks ma heameelega näha isikut, kes need sadawiiskümmeend tuhat marka sisse kasseerib.“

„Milleks?“

„Ma arwan, et see mulle teised protsendid maksta wõib. Äri tegin ma ju ainult õnneliku pärimise mõttes.“

„Wäga hea. Seal on jul õigus. Wõib olla näeb ta seda isegi. Kohtuni ei wõi ja ju lasta minna.“

„Ainult mitte muretseda. Ma armastan äri, wähe sõnu, aga palju kõliseswat raha.“

„Arwatawasti ilmub pärija warsti. On wiist kaunis raske ja tükk tööd, enne Dykhoffi nii kaugele wiia ja nii suurt lepingut teha?“

„Mitte sugugi! Kõik läks imestamisewäärt kerget. Ka see on minu asi. Pärijast, tähendab, ei ole weel midagi kuulnud?“

„Ei! Ent isand Dykhoffi wennast peame mööda minema. Mulle tuleb meele nagu asuks see seal-pool suurt merd, ta on wististi põhja läinud.“

Kotkanina wastas selle peale:

„Mulle tuleb ka meele; see oli filmusesse jooksnud, sealt jooksu pannud ja kadunudki, ent tema arwel on end Herberdki puhtaks pesnud.“

„Midagi niisugust oli.“

„Mikspärast siis Dykhoff ennast kinnitada lasi?“

„Sellest ta ei kõnelenud midagi.“

„Hm! Aga üht asjata sammu ei astunud ta kunagi.“

„Wast olid tal abielu mõtted.“

„Abielu! Dykhoff mõtles peajasjalikult ainult iseenele peale. Ent selle juures ma ei eksinud, et lubatud osa kinnituse summast, mulle weel kord wälja maksetakse.“

„Palju õnne!“

Ja siis kõnelesid need neli millegist muust; nad kõnelesid niivõrd walgust, et nende jutuajamine ka naabri laua juure kuulda oli. Seal istus üksik wõõras, kes end „Hamburgi Teataja“ lehekülgede wahlele warjas, nii et teda sugugi näha polnud.

Kui aga kotkaninaga isand kohwikust lahkus kadus ka „Hamburgi Teataja“.

Ja wäike mehike, punaka terawhabemega, wessiniste silmadega ja kuld prillidega püüdis wõimalikult tähelepanemataalt kohwikust lahkuda.

Kohwimaja ees seisis wana uksehoidja, oodates jootrabaši ja külaliste eest tihti käikuši tehjes. Wilmase poole pööras prillidega isand:

„Teie tunnete ju alalishi külalishi. Kes on see kõhn, kõwer rööwlinnu ninaga isand?“

Wanamees ei tahtnud omi teadmisi kohe paljastada!

„Hm! Kõiki ma ju ei tunne hästi. Just see on mulle tundmata.“

„Siin teile üks mark.“

„Tõuklinnuks“ hüüawad nad teda; tema õige nimi on Martin Weingurl; ta elab Humboldi puistikus.“

„Mis äri ta teeb?“

„Peaasjalikult eeskujulikku! Aga teraw nina on tal, kui kusagil midagi teoksil. Ja siis leiab ta ikka midagi omale.“

Sellega jättis prillidega isand wanamehe rahule ja sammus Aleksandri platši poole.

Teda teretati sageli, siin näis komisjar Rosenhain wäga tuntud olemas; ent ta pööras selle peale wahle tähelepanu, sest tema mõtted olid mõne huwitawa küsimusega ametis, milledele wastust hädasti tarwis oli.

Komisjar Rosenhain otsis ülesse maa kohtu hoone, kus ka politsei büroo asusid; seal sammus ta Dr. Frankensteini töötoa poole. See ootas uusi teateid Dnykhoffi tapmise asjus.

Wawalt oli komisjar ruumikasse, tugewate altkapidega, raskete wanaaegsete toolide ja kirjutuslaudega ehit tuppastunud, kui politsei ülem püüsti kargas:

„Ometi tulete teie; ootasin teid kõigesuurema kannatusega.“

„Kell on alles seitse.“

„Muidugi punktipealselt! Nii ei arwanud mina seda mitte. Aga minul on midagi tähtist. Ja teie? Kas leidsite midagi uut?“

„Tapetud oli suur warandus. Ja siis on ta pool aastat tagasi oma elu sajawiekkümne tuhjande marga peale kinnitanud.“

Dr. Frankenstein katkestas kannatamatult:

„Mis on sellel siis mõrtsukatööga ühist?“

„Ent tähtis on see, kui suur summa tapetu pärijale osaks saab.“

„Meie ülesanne pole ju tema pärijaid otsida. Keegi pole ju ennast ülesse annud. Mõrtsukat on meil waja.“

„Tingimata, isand politsei ülem.“

„Olen teile ikka ütelnud isand komisjar, et teie suur fantast olete, teie jälgite uskumatud ja

jätate tähelepanematuks käegakatsutawa. Kuna teie tähtsuseta teate elukinnitusest tapetu üle tõite, astusin ma tarwilikud sammud Herbert Dnykhoffi tapja wangistamiseks. Teie wõite teda weel täna kinni wõtta.“

„Mõrtsukat?“

Imestusest pärani silmil silmitses komisjar politsei ülemat.

See nikutas ägedalt pead:

„Ja! Siin on wangistamise käsk allkirjaga.“

„Ent kes tema on? Ja kuidas — kuidas oli see nii kiirelt wõimalik?“

Ja siis jutustas politsei ülem.

VII.

Lisa Gejer ei leidnud rahu. Tema mällu tungisid ajalehest loetud read, mis arwatawa süüdlase peale sihtisid.

Ta teadis ka, et Ewald Romingen nimetud tehispäewal Herbert Dnykhoffi pool käis, kus wiimane teda pilgates uksest wälja wiskas, mille tagajärjel Romingen wihaga lahkus.

Wõõrast kirjeldati walgewereliseks nooreks-mehiks. Ja walgewereline oli ka Romingen.

Nüüd meeldus talle, kui ahwardawalt Romingeni wiimased sõnad kõlanud.

Ta lahkus kodust. Ostis tänawal kõik Berliini ajalehed, ent sammus nendega kõrwalisele puisteele, et seal neid wiimaseid läbi silmitseda. Ta otsis kõige wähemadki teadet Herbert Dnykhoffi tapmise loo kohta.

Ent ta ei leidnud midagi uut. Ta ei leidnud midagi sarnast, mis tema muret wähenanud oleks.

Uus mõte tuli pähe.

Ta tahtis Ewaldiga kokku saada, tahtis teda näha, tema silmadesse waadata, ent sealt lugeda, kui rumal lapsikud olid hirmu ja asjata kartust sünnitawad mõtted. Ewaldi filmad olid nii selged ja puhtad, ent need ei waleta.

Ta tahtis tema suust kuulda, et kõik ainult saatuse ja juhuse imeline mäng olnud, et tema asjata muretsenud oli.

Temale ütles Ewald kõik ja tema usub seda ka. Ja kuigi Romingen süüdlane, siiski oleks ta temale truu, sest ainult tema ja isa pärast, et neid mõlemaid kiufaja küüsi päästa, saatis ta kuritöö korda.

Ent ei! See oli kõik ainult wiirastus.

Lisa teadis, et Ewald Romingen kell 11 kodu on; kuid kiirustama pidi ta, kui temaga kokku saada tahtis, sest Ewald Romingen elas põhjapoolses linna osas.

Ta ruttaski. Ent mälus liikusid lootustäratawad mõtted, et Ewald Romingen tema rumala hirmu wälja naerab.

Wiimaks jõudis ta sihile.

Kitsas õuewäraw wõttis teda wastu; wana trepp nagises ta sammude all.

Helistamise peale tulid kuuldawale lohisewad sammud, see polnud tema.

Ukse läwele ilmus küürakas eide kuju, kelle näojooni pimeduse pärast mitte näha ei saanud, käriseva häälega küsis ta Eisa Geyeri soowi järgi.

„On isand Romingen kodu?“

„Ei!“

„Ent harilikult on ta sel tunniajal ikka siin.“

„Ja, ja! Aga isand Romingen sõitis etta hommiku wara ära.“

„Ära sõitis?“

Häälentu oli Eisa küsimine. Nii ootamatu oli talle saadud vastus, et ta enam midagi küsida ei oskanud ja naelutult seisma jäi.

„Ja! Enne ärasõitu oli ta terve öö kodunt ära; umbes kell kuus hommikul tuli ta koju, korraldas oma reisivokhovit ja kell seitse lahkus jälle.“

„Terwe öö oli ta ära?“

„Ja! Imestan isegi, sest warem ei tulnud seda kunagi ette. Oli esimene juhus, kus ta nii hilja koju tuli. Sellegipärast ei olnud ta sugugi joobnud.“

„Ja kell seitse lahkus ta jälle?“

„Ja! Väikse käsitaskuga. Ja tänini pole ta weel tagasi ilmunud.“

„Ent kuhu ta siis läks?“

„Seda ta mulle ei nimetanud; ta läks nii kiirelt, et ma midagi küsida ei jõudnud.“

„Ja millal tuleb ta tagasi?“ See küsimus tuli kuuldawale, kui wastutahmist, tunduks kui hirmuks ta aimatava wastuse eest.

„Seda ma ei tea, seda ta mulle ei nimetanud.. Näis nagu põgeneks ta kellegi eest, nii kiirelt talitas tema.“

Trepist alla sammudes tundis Eisa põlwis nõrkust, et mitte kukkuda najatas ta end trepi käsi puule.

Mis nüüd?

Nüüd piinas see teda weel rohkem.

Isa ootas teda kodus ja oli muidugi juba rahutu tema kauase ärawiibimise pärast. Ta pidi ruttama!

Ent sellepeale vaatamata, et ta ennast kiiremale käigule sundis, liikus ta waewalt.

Terwe öö oli Ewald kodunt ära olnud; ent samal ööl sündis kuritegu. Ja kui ta hommikul koju ilmus, ei heitnud ta puhkama, waid lahkus kiirelt nagu põgenemiseks!

Kus tema oli?

Ohutul käis ta Eisa pool, õhtu wandus ta. Ent ta ei kõnelenud siis midagi ärasõidust.

Ent miks talitas ta nii? Miks ei saanud ta ainustki terwitust?

Eisa südames kaswas kartus wäljakannatamatuseni.

Ometi jõudis ta wiimaks koju.

„Kus wiibisid nii kaua? Ma ootasin juba.“

Nii urises Dietmar Geyer, ent küsitaw ei kuulnud seda. Ainult ähwt küsimust teadis ta.

„Kas mulle pole kirja?“

„Ei! Ent lõunatund möödub ja sa pole weel midagi walmistanud.“

Majnikult walmistas Eisa lõunasöögi, katkis laua; ise aga toitu ei puutunud.

Ainustki teadet! Ööfine äraolek. Imumine ja jälle lahkaumine. Ja lubadus. —

Eisa pea wälutas, tundus kui torgiksid tuhanded nõelad ta otsaesist.

Kus oli Ewald Romingen?

Ja miks unustas ta Eisa?

Päew näis olema lõputa.

Mida wõis Eisa nüüd teha? Arglikult ootas ta kirjakandjat. Siis piinasid teda rahutumad unenäod. Higist üleni märg, ärkas ta hommikul, järele nähes polnud ta weel mööda saanud.

Ja ikka weel mitte teateid!

Pidi ta weel kord Ewaldi esukorterini minema? Ent ta ei julgenud seda; hirm hoidis teda tagasi.

Kui siis lõuna ajal midagi kirjakasti langes, peksis ta süda walgult.

Ta läks wälja.

Kehakas sinihallis ümbrikus kiri lebas põrandal. Ümbriku peal seisis tema nimi, ta tundis kohke käekirja ära.

Temalt!

Ometi wiimaks teated, mis halwawa mõistatuse awawad, päewawaigele toowad tõstasjad, mille järele ta nii wäga igatses.

Wõib olla et silmapilgu pärast kõikidel piinamistel lõpp oli!

Kiri käes astus ta tupp. Awas wärisewate sõrmedega ümbriku.

Ent mis see oli? Mida see tähendas? Nägi ta ünes? Ta pidi istuma.

Lahthäristud ümbrikust langesid maha — raha — pangatähed. —

Tema pilgud jäid tardunult kõige selle wäranduse peale peatama.

Temalt?

Mida see tähendas? Ta tundis Ewaldi käekirja. Ent kuidas wõis tema raha saada, tema kes ise alati puudusega wõitles? Krampnikult hõõsiti wärisewad sõrmed rahapaberisi; seal ei olnud enam sadasi, waid tuhanded.

Kuis wõis tema seda anda?

Kas siis kirja ei olnudki? Seal! Üks leht! Ja paar reakest temalt. Ometi paar ridagi.

Selle järele ta haaras. Unustes raha, sest kiri oli talle palju tähtsam.

Ta luges:

„Kallis Eisa! Oma töotuse, mis sulle lubasin, täitsin. Ma ei mõelnudki, et õhwer, mis sulle tõin nii raske on. Ent heameelega wiisin selle läbi, ilma kartuseta, kaheluseta. Enam ta ei tule sinult wälja nõudma. Oli raske tee, ent tänast päewast oleme wabad — temast.“

Ja kui ma sulle kõik awaldanud olen, arwan ma, et sa mind mitte hukka ei mõista.

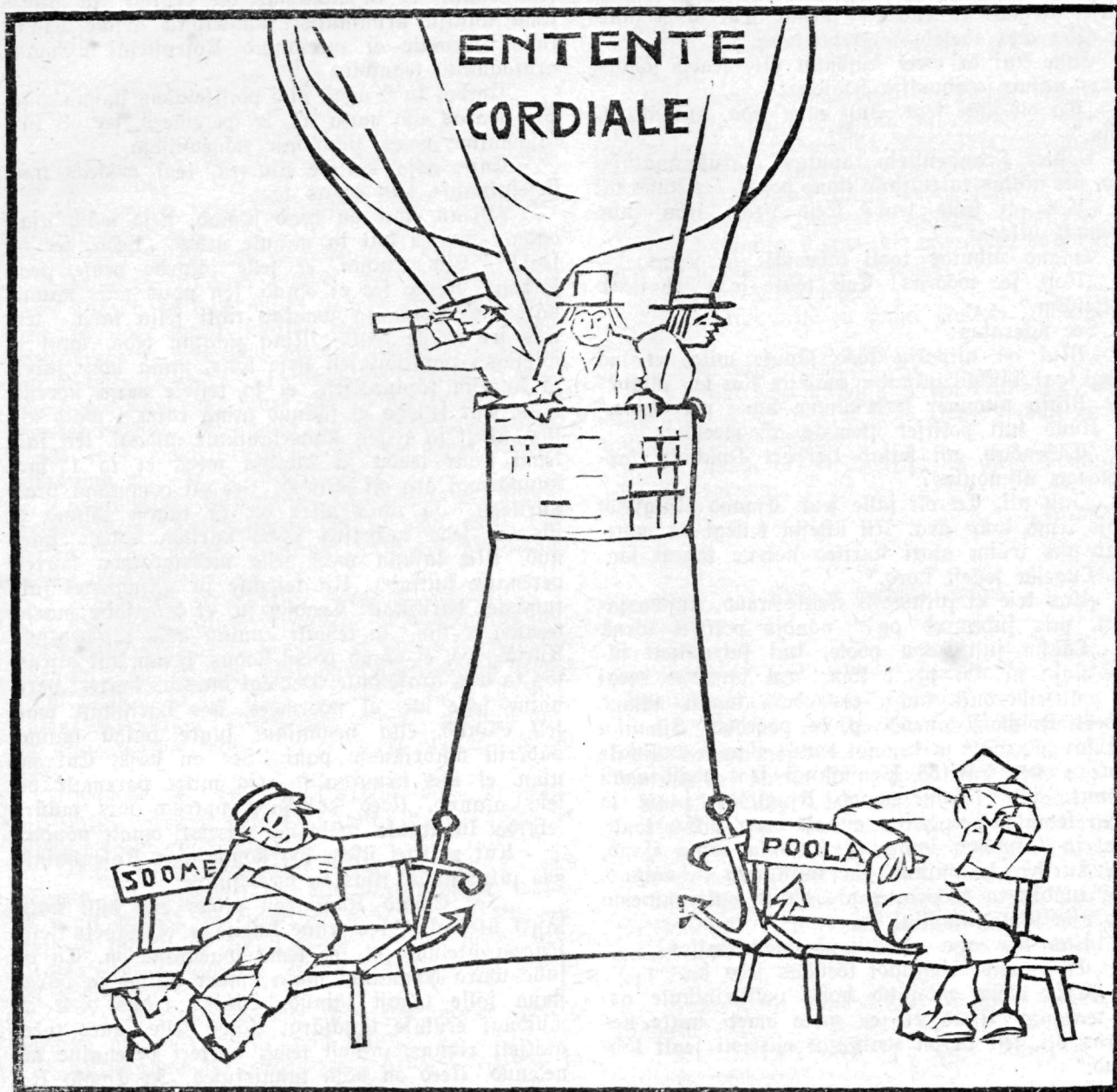
Loodan warsti ise sinu juures olla. Seni armsam jällenagemiseni! Sinu Ewald.“

Kirja sisse andis maad mitmesugustele arwamistele.

Ta luges seda kaks, kolm kord läbi.

ARUSAAMATA LUGU.

(Wäike mõistupilt.)

Eesti, Läti, Leedu: „Pagan wõtku, mis sel laewal wiga on, et ta kõrgemale ei tõuse.

Seal fees leijs!

Tema wõlg! Ta on oma töötused täitnud; ta ei mõtelnud mitte, et see ohwer nii raske wõis olla; ta kannatas seda heameelega.

Kõik need laused, need sõnad! Kas polnud need kordasaadetud kuritöö hirmsad tunnistajad?

Ja see raha! Kas polnud see mitte tapetu omandus, nagu ajalehe sõnumist järeldada wõis?

Siis aga kleebib werepatt nende küljes. Weri selle raha küljes!

Weel kord otsisid filmid ridasi; ja weel kord luges ta sõnu: „Siis alles kuuled ja minult kõik — täielikult.”

Siis muutus filmi ees kõik mustaks; pikka-miski jõuetult wajus ta istmele ja jäi sinna sügawas minestuses lamama.

VIII.

Politsei ülem, Dr. Frankenstein, istus oma töötoas ja lehitses läbiwaadatawate ektide kallal. Järgnewal esmaspäewal pidid tal jälle 18 kuritöö juhtumist läbiwaadatud olema.

Nii oli Dykhoffi juhtumine filmapiigaks unustud.

Ukse peale koputamine katkestas ta mõtteid; natuke terawa sissehõikamise peale, astus tupp

wanapoolne naisterahwas. Selle näojooned näisid politsei ülemale ennenähtud olema. Ent ta ei suutnud seda aga enesele meelsetuletada.

Enne kui ta veel küsimust ette seada jõudis, seletas naine saladuslike häälega:

„Ta oli jälle seal. Just enne seda, kui siia ilmusin.“

Doktor Frankenstein raputas arusaamatuses pead, siis näitas ta tulijale istme peale, siis küsis ta: „Kes oli jälle seal? Teie peate seda juba selgemalt ütleva.“

Emand nihutas tooli lähemale ja sõnas:

„Noh, see võõras! Teie teate seda ju, isand politseiülem.“

See naeratas:

„Mul on niipalju tööd lõpule viia, et ma jüugi igat üksikut juhtust ei mäleta. Kes teie olete?“

„Maja number kahetümme kuue perenaine.“

Nüüd tuli politsei ülemale asi meelde:

„Tähendab, asi seisab Herbert Dykhoffi tapmiselooaga ühenduses?“

„Just nii. Ta oli jälle seal. Emand Ringstädt tundis tema kohta ära. Nii ütlesin teilegi, et mõrtsukat üks võim alati kuriteo kohale tagasi saadab. Lugesin sellest kord.“

„Kas teie ei jutustaks mulle nüüd, üksikasjalikult, mis juhtunud on?“ nõudis politsei ülem.

„Läksin just kodu poole, kui juhuslikult silmad maja nr. 26 peale löin; seal sammus keegi kui politseikordnik maja ees edasi, tagasi, silmad Herbert Dykhoffi akende poole pöörduvad. Silmasin hulkujat lähemalt ja tundsin temas isanda walgjate juustega, kes kuritöö hommikugi seal edasi-tagasi sammus. Siis läksin emand Ringstädti juure ja ütlesin temale. See heitis aknast paar pilku tänawale, ja tähendas kohta, et see olla sama isand, keda kuriteo hommikul siin hulkumas nähtud. Kohe tundis ta võõra ära. Läksin sealt minema ja jooksin silmapilku siia.“

„Kas teie aga ei eksinud waatlemises?“

„Ei, emand Ringstädt tõendas seda ka.“

„Teie oleks pidanud kohta politseinikule asjast teatama. Nüüd ei tea meie ometi mitte kes võõras oli, sest ta on wahpe ajal wististi sealt lahkunud.“

Wastuseks lähenes emand politsei ülemale ja sõnas saladuslikelt:

Selle peale ma juba mõtlesin. Muidugi peab seda teadma. Ja, et mõrtsuka ülesleidjale kaksjada marka maksetakse, kõnelesin asjast kohta oma mehele, tema jälgis võõrast. Ja kohta kui ta asjale selgust saanud, ilmub ta siia.“

„Nii saatsite oma abikaasa võõrale järele?“

„Ja, ent kui ta kurjategija leiab, siis saame ometi meie need 200 marka?“

„Wististi!“ Wanait muutus elawamaks.

„Pange aga tähele, minu wanamees on niisuguste juhtumiste nuuskimise peale osaw. Tema end ninapidi wedada ei lasse.“

Doktor Frankenstein saatis naise ootamise tuppa. Ent ta isegi muutus ootamisega närwiliseks,

seada enam, et ta aualynus oli erutud; ta tahtis ilma kuulsa kriminalisti kaasabitä asjale selgust tuua. Temale ei meeldinud Rosensteini wõimane arusaamatu teguwii.

Ümber tund aega pidi politseiülem kannatama. Siis teatas end maja nr. 26 peremees, see oli tise laiaõlaline mees, pikakõhase kõnewiisiga.

Enne asja kallale asumist, tegi wõõras pika sissejuhatuse, siis algas ta:

„Minu eidel on head silmad, neid võib usaldada. Ja nii kui ta minule ütles: „Heda, see oli seal!“ Siis teadsin, et selle jälgede peale pean jääma. Kerge see ei olnud, sest pois näis kaunis kahtlane olema, ja waatas tihti selja taha. Ent mis see mulle tegi. Mina jälgisin teda, kuni ta wiimaks paraaduksest sisse läks, mina kohta järele ja kuulsin täpealt, et ta teisele maja korräle läks. Ent sellega ei jäänud mina rahule, waid küsisin ühelt ja teiselt kaaselanikult midagi. Nii sain tema nime teada ja kuulsin weel, et ta 17-mal kuupäewal ära oli sõitnud. See oli hommikul peale kuritegu. Ja täna alles on ta tagasi tulnud ja siis on teda kahetsus kohta kuriteo kohale saadnud. Ma lasksin weel selle meesterahwa korteri perenaise kutjuda. Nii tehaakse ju niisugustel juhtumistel harilikult. Teadsin ju, et kaksjada marka teenida wõisin. Ja temalt kuulsin kõik täpealt. Kuritöö õõl ei olnud poissi kodus, hommikul kiirustas ta aga äraõidule. Pealegi inestas korteri perenaine selle üle, et noormees, kes harilikult waeft elanud, eila hommikul suure hulga pangapaberisi ümbrikusse pani. See on kõik. Ent ma usun, et üks kriminaalst asja mitte paremalt poleks ajanud. Need kaksjada marka, mis müüri-lehtedel lubatakse, wõin ma wististi omale nõuda.“

Kui politsei ülem loo komisjar Rosenhainile ära jutustanud, lihas ta weel juure:

„See Ewald Romingen pidas end küll kahtlaselt ülewal. Päew enne kuritegu oli tapetu selge sõnaga ütelnud, et see tema waenlane on. Ta oli juba wara hommikul maja ümber hiilind ja pärast sinna jälle tagasi läinud. Lühike redus olek oli muidugi erutuse tagajärg. Kõige selle juure tuleb äkitselt rikkus, millest tema korteri perenaine kõnelenud. Need on kõik tunnistused. Ja Ewald Romingen peab seletust andma, peab wande andma ja kõik tema peale tõstetud kaebtusi ümber lükkama: Ta võib kõik selgitada, kui tahab.“

Wäljakutsuw pilk tabas komisjari, mis wiimast wastust ootama näis.

„Ent mikspärast ilmus ta tapetu elumaja juure?“

„Hei! See on puhhas psühholoogiline nähtus. Rahutus ja südamepiin sundisid teda kuriteo kohale.“

„Ent miks purustas ta tapetu näo?“

„Et üht kriminalisti, nagu teie seda olete, wale jälgedele juhtida; see on ju selge. Muidugi olete teie wangistamise käsuga ettewaatlik. Iseäranis hoolsalt peate korteri läbi otsima. Ma olen

kindel, et teie selle abil weel wiimase puuduwa tunnistuse leiate! Uskuge mind!"

Nende sõnadega ulatas ta komisjarile wangistamise käsu.

XI.

Wangistamise käsk taskus, sammus komisjar Rosenhain Berliini tänawaid mööda 11 linna-jae poole, kus kahtlusealune elas; teel juurdles ta nende andmete kallal, millest talle Dr. Frankenstein kõnelenud.

Kas wõisid need üksikasjad tõesti niisugusele lõpuotsusele wiia?

Kõigest fellest, mis Frankenstein talle kõneles, ei leidnud ta aimustki punkti, mis päewawalgele oleks toonud põhjust, miks Ewald Romingen sarnase kuritöö korda saatis. Ainult tapetu sõnad, mis wiimane perenaise wastu ütelnud, olid ainjad kinnihääramiseks. Pealegi oli Ewald Romingen peale kuritegu, suure waranduse omanik, mis imestamisväärne oli, kuna ta tunnistajate sõnade järele enne waefelt elanud. Kuriteo kohta lähedal liikumine wõis waid juhus olla.

Komisjar Rosenhaini arwamine ei ühtund Frankensteini arwamisega; ent ta pidi neist andmetest kinni pidama niikaua, kuni tal kindlamad teated puudusid.

Rosenhaini arwamised kaalusid mujale.

Teda pidas kinni furnukeha lahthõikamise juures tehtud leidus, mis tõendas, et tapetu kihwti läbi furnud, et mõrtsukas teda pärast kihwtitult riidelt lahthi wõtnud ja siis alles furnukeha kuni tundmatuseni purustanud. Need kaks wiimast nähtust andsid Rosenhainile mõista, et asi weel sugugi selgitud pole.

Kuidas lasi Herbert Dykshoff oma waenlase nii hõltsel öötunnil oma korterisse? Kuidas wõis see kihwti jooki valmistada?

Nii leidis komisjar mitu ettekäänat, mis Ewald Romingeni süüdistust ümberlukkata wõisid. Ta oli kindel, et wiimane kõik temase ettepanemad küsimused rahuldawalt wastab ja et tema Rosenhaini wangistuse käsku taskust wälja wõtta ei tarwitsegi.

Ka läbiotsimine, mis talle ülesandeks tehtud, annab waewalt mingisugusi tagajärgi.

Niisugune oli Rosenhaini arwamine, kui ta trepiastmeid mööda maja teisele korrale sammus.

Komisjar Rosenhaini arwamise järele warjasid seinad, mille warjul kuritöö korda saadeti teist-suguse saladuse; mida aga seinte waikimine warjas. Seinad ei kõnele midagi.

Peale kõllestamist sai Rosenhain teada, et otjitatow oma toas wiibib; ta lasi end jelle toa ukse juure juhtida, millele ta kloppis, lühikese wahaja järele „sisse!“ järgnes.

Oli juba kaunis pime ja Romingeni toas põles kahtwatu kollakas gaasilamp.

Imestanult silmas Ewald Romingen sisseastujat, kelle tulekut ta nähtawasti ei oodanud; ta tõmbas käega läbi tihedate juukhesallkade, lähenes lauale, nii et ta nagu täiesti walgustatud sai.

„Mida soowite?“

„Ainult mõne küsimusega tulen,“ oli komisjari wastus.

„Ma ei tunne teid.“

„Minu nimi on Rosenhain, olen kriminaal komisjar.“

Selle peale waatamata, et Ewald Romingeni nagu täiesti walgustud oli, ei näinud Rosenhain seal mingisugust muudatust. Ükskõikse rahuga, nagu see komisjarile silma puutus, tähendas ta:

„Ja mikspärast tulite minu juure?“

„Asi puutub Herbert Dykshoffi tapmisse.“

Ka wiimane ütetus ei mõjunud nähtawasti Romingeni näoilme jäi endiseks.

„Lugesin sellest lehes.“

„Ent täna olite ju tema elukoha läheduses?“

„Ja!“

„Mida tahtsite sealt?“

„Tahtsin teda ülesotsida; tema tulekut ootasin. Alles nüüd õhtul lugesin seda. Peale lõunat ei teadnud sellest weel midagi.“

Nii üksluine oli wastus, et isegi komisjar jelle üle imestas.

(Järgneb.)

—o—

Kuidas mehele saada.

•

Wiimasel ajal tekitab naistele suurt peawasu küsimus: „Kuidas mehele saada?“

„M. Mats“ on ikka ja alati sarnastes asjes kõige kompetentsem olnud. Ka nüüd, kus see küsimus sama teraw kui riigiwaraste pikad sõrmed, ei wõi „M. Mats“ jelle küsimuse otustamises ükskõikseks jääda, waid ta annab kõigile Eesti wabariigis asuwatele naisneiuudele kõige parema ja ajakohasema „demokraatliku retsepti“ küsimuse lahendamiseks. Sellest peate teie aru saama ja järjekindlalt tarwitama; see on naisliikumise eesmärgi saawutamiseks kõige produktiivsem „retsept“:

Kaks sõpra saawad kord tänawal kokku, jutuajamisel küsib A. (kes sellest juba teadis) B.-lt: A.: „Miks oled sina prl. Karoliine omale naisseks wõtnud?“

B.: „Sellepärast, et ta minu elu päästis.“

A.: „Kuidas nii?“

B.: „Ta ütles, et kui ma teda omale naisseks ei wõta, siis tapab ta mind ära.“

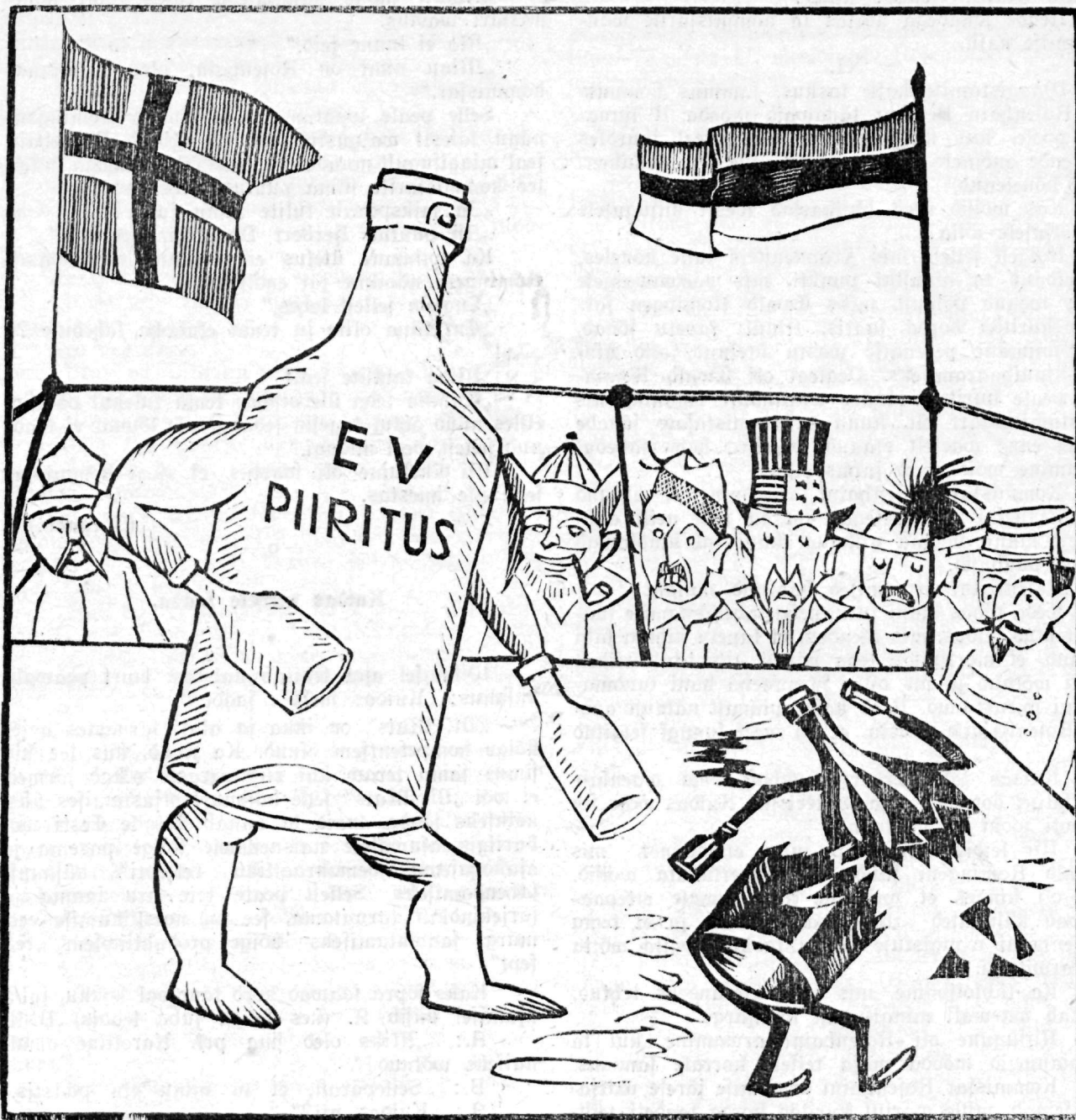
Nagu näete, on asi päris tõsine, sest et see tõesti sündinud lugu on. Kui ses „retseptis“ midagi arusaamatuks jääb, palume lahkesti isiklikult „M. Matsi“ toimetusse ilmuda, kus teile kõik kõige uuemas Eesti keeles ära seletatakse — ilma tasuta — wahese maksu eest.

„Demokraatl. retsepti“ korrald. kom. nimel

Nip = Näp.

—o—

EESTI REKORD.

Eesti Mats (poksiwõitluse pealtwaatajatele): „Ja, armsad sõbrad — ühest asjast olen ma teist ikka ees!“

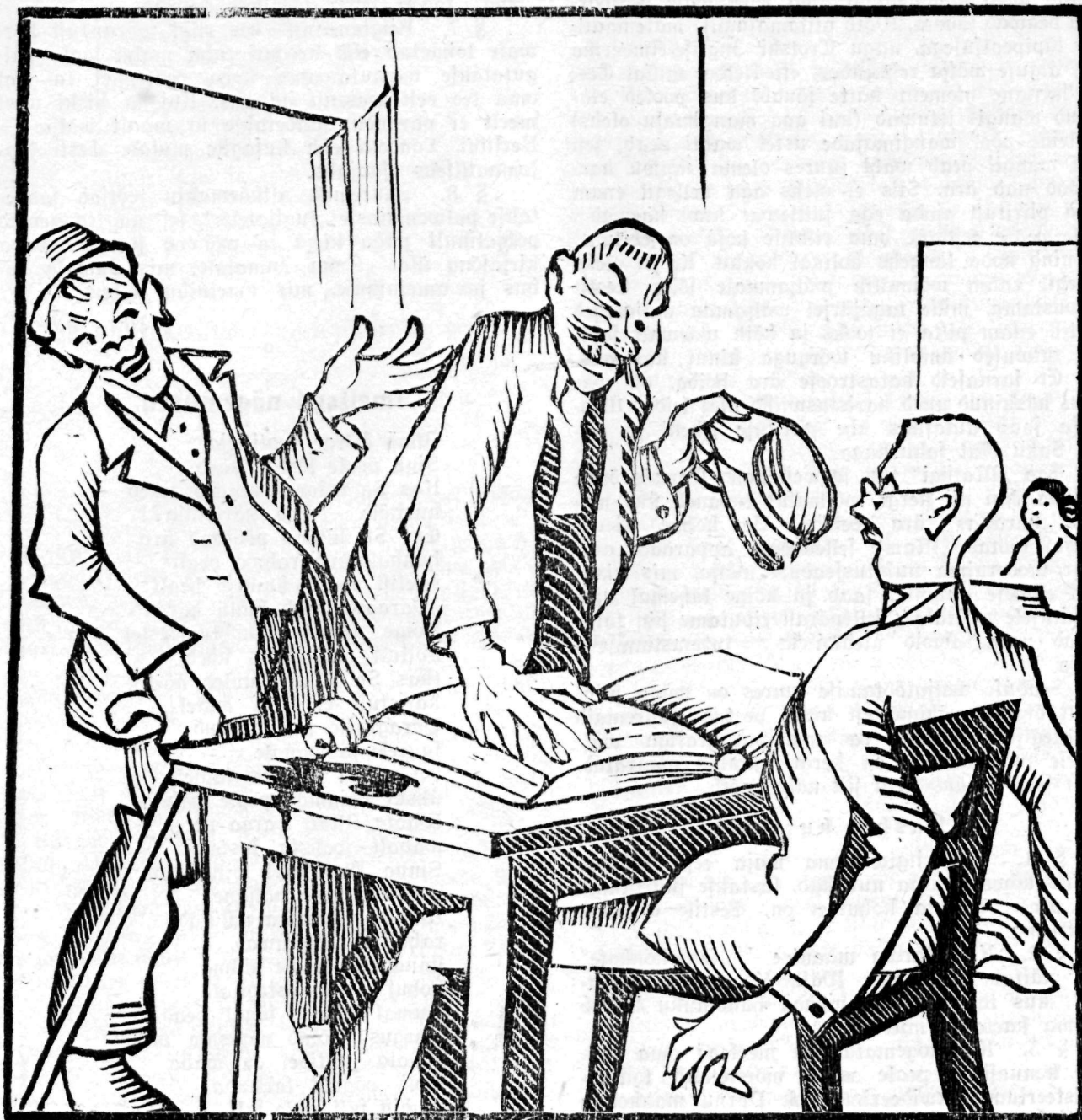
Uus nuhflusseadus.

On juba wana tuntud tõde, et eestlased omas suures enamuses edumeelne rahwas on; ainult kadedad ja laimajad wõiwad wastupidist tõendada. Edumeelsuse ning uuendusarmastajate poolt räägitud mitmed ümberlühkkamatud tõsiasjad. Eisteks on meil olemas „Muusikat edendamise selts“, tei-

seks „Emakeele edendamise selts“, — siin on juba kahelikordne edu. Siis on meil veel hobusewargus ja piiritusejoomine tuntawalt edenenu: kuna siamaale wabariigi iga meeskodanik kuus pool toopi piiritust oma siseministeeriumi „importeeris“, saab ta nüüd juba terve toobiga hakkama.

Wastawalt rahwa hingeelule on ka meie walitsus edumeelne ja suur uuenduste sõber. Peale

Riigi statistika keskbüroo nõuab teateid joomatõbiste kohta.
(Ajalehest.)

— Aus kirjutaja-herr; siin ikka wist nõutakse teateid joomatõbiste kohta?

feda, kui ta iseennast iga kahe kuu takka uuendand oli, hakkas ta maauuendust teostama: wana Saksja parunite asemele tuli-uusi „maawabriku“ produkte — Eesti kindral-parunisi — asendada. Mõnede alalhoidjaste olluste, peasjalikult töölise wastufeismise tõttu ei saanud aga walitsus oma „reformi“ täiel ulatusel läbi wiia ja hakkas sellepärast politseinikkude, wangiwahide ja teiste

riigitugede mundrid uuendama. Oli walitsus selle, rahwale elulifelt nii tähtsa uuendusega walmis saanud, tuli natuke ringi waadata, kas weel midagi jarnast ei leiduks, mida ümber luua wõiks. Ja ennäe, oligi! Leiti äkitselt, et endised karistuswiisid oma aja täiesti ära on iganud ja kui kõlbmatud, kõrwale heita tulewad. Siamaale karistati kurjategijaid sellega, et neile kroonu poolt „mõb-

leeritud" korter ja normitoit anti. Selle süsteemi halbtus seisab selles, et korterikitsikuse tagajärjel paljud uued kandidaadid ilma sellekohase peawarjuta peawad jääma. Võib niisama jalguse matemaatilise täpisealusega, nagu Trotski Inglise-Ameerika sõja alguse wälja rehendas, etteütelda, millal Eesti sarnane moment kätte jõuab, kus pooled elanikud wangis istuwad (kui aga wangimaju oleks) ja teine pool wangimajade ustel walhti peab, sest iga wangil peab walht juures olema, muidu karigawad nad ära. Siis ei oleks aga kellegil enam aega piiritust ajada ega suitsawat kiwi kaewade mülle peale eestlane oma riiklise koja on ehitanud, — ning koda langeks kolinal kokku. Ka ei oleks kellegil enam võimalik wäljamaale sõita Eesti tutustama, mille tagajärjel wäljamaa naljalehed Eesti enam pilta ei tooks ja kõik waewalt sobitud tutused ämbliku wõrguga kinni kaswaks.

Et sarnaseid katastroofe ära hoida, on walitsus käskinud uued karistuswiisid ülles leida. Ülesleidja saab autasuks ühe piirituse tsheki ja puudeli Saku õlut sakuskaga.

Ega „Matsigi“ suu sarwest pole. Tarwis õnne katsuda, kui nii kerge võimalus awaneb üks mehine „karakas“ ära teenida: Ja kolme päewa jooksul töötas „Mats“ sellekohase apparaadi abil kõige modernima nuhtlusseaduse wälja, mis kindlasti esimese auhinna saab ja kõige lähemal ajal tarwitusele wõetakse; sellepärast riputama siin tähtsamad paragrahwid üleüldiseks tutustamiseks wälja.

Seaduse wäljatöötamise juures on väga piinlikult õigluse põhimõttest kinni peetud: suuremaid kurjategijaid lüüakse raskema paragrafiga, väikestele wõrukaeltele on kerge nuhtlus määratud, nagu jeda igauks isegi siit näha võib.

I. Rasked kuriteod.

§ 1. Kes riigivanema maja eest möödamminnes kowasti nina nuuskab, lastakse suurtükiga kuu peale, kus ta kohustet on, Eesti asumaid muretsema.

§ 2. Kes Narwa maantee „samakonkale“ keelt näitab, saadetakse Wäike-Kompasna „uulitsale“, kus ta tingimata mõnda hundiauku kukub ja oma kaelaluu murrab.

§ 3. Kes kogemata ehk meelega oma ligimese konna silma peale astub, mõistetakse tootlusministeeriumi likwideerima ehk Pärnu maakonna walitajale umbusaldust awaldama (mõlemad nuhtlused tähendawad igawest sunnitööd.)

§ 4. Kes waleraha ei tee ega ei warasta, pannakse wabariigi ametiasutuste arweraamatuid rewideerima; kui ta nende kallal paar nädalat higanud on, läheb ta hulluks ja lasseb enese maha.

II. Kerged jüüteod.

§ 5. Kasjahoidja, kes peremehe kasjaga jalga lasseb, pannakse kättesaamise korral riiklikeks käskjalaks (n. n. „kulleriks“), kus ta siis karistuseks piiritust jalakaubana Wenemaal wedada võib.

§ 6. Kõik marodöörid ja liiakasuwõtjad mõistetakse trahwiks aktiwa-seltse ajutama, kus nad „oma“ tööga leiba teenima õpiwad.

§ 7. Riigiametnik, kes riigi warandust kowale toimetab ehk kroonu raha maha joob, paigutatakse wastutawama koja peale, et ta seal oma teo eest wastust annaks. Kui ta siiski weel meelt ei paranda, saadetakse ta maalt wälja — Berliini, Londoni ehk kusagile mujale Eesti diplomaatlikeks esitajaks.

§ 8. Suuremad altkäemaksu wõtjad saadetakse palwemajasse „lugijateks“, sest nad tunnewad põhjalikult püha kirja ja wõiwad jutlust pidada kirjasõna üle: „Anna Jumalale, mis Jumala kohus ja ametnikule, mis ametniku kohus.“

Para Doks.

—o—

Imelised nägemused.

Allahy kõrge walitseja,
Sinu poole tõstan käed.
Kas Sa wägew, kuuled, näed
kuritöid — oo karistaja?!
Ent Su silmad pöördud ära,
hukkaläinud rahwa pealt
imelist waid kuuled healt:
„Paragraf teeb hullu kára!“
Kõige wõimsail kohtumeestel
abitult on riippes käed,
(kas Sa Allahy kuuled näed)
karistust ei leita lastel!
Paragrafid ilma loodud
juurele ja wanale
ent — ei hukkas lapsel,
ükski hammas peale hakka.
Waata Allahy warga pere,
wabalt jooksta lastakse.
Sinna, kus weel wiljafalwe,
pääsnud pole nälgane!
Waata riigiwara müüjad,
rahuliseft lahkuwad,
sinna kus ei ole küllma,
kohut — õigustegijat.
Rumal rahwas sügab pead,
wargus, wõlad maksma pead!
Waata juutidel on waba
woli, pogrifi lahkuwa
juudist jüli, pole jüli —
sest, et hästi „pistab“ ta!
Allahy! Imeline seadus,
loodud maa ja rahwale:
Oja warastatud kauba st
kautsjooniks läheb tallele!
Ojaga kelmi pühi peab,
raswas kere reftu weab!
Wäikesed wargad murdwad pead:
„Miks on „suurel“ elu hea!“
„See on püha kawalus!“
Jõnab Mats, ja õpetust
annab wäikse wargale:

„Kui ja warastad siis tea,
suur „geschicht“ sull' päästab pea!
Wäiksega waid jookšed mörda,
pogris õpid tundma „korda“!
Allah! Imeline weel,
leadusparggrahw on see,
mis meil keelab üle wee
wiinawedu Soomele;
Allah! Eks ja seda tea
„Wiin on sõpruslooja hea!“
Mida rohken piiritust
meilt üle mere kantaks',
seda kindlam sõpruslõde —
kahe wennasrahwa wahel pandaks!

Täispuhut kontrabassi helidest mörda haaranud

ti—to.

Imemõõk.

Leitnant N. oli teel oma sõbra juure. Mõõga oli unustanud ta koju. Suureks õnnetuseks wiis tee just walju ülema, kindral M. korterist mööda, ja nagu oleks täna kõik lepingusse tema wastu astunud, waatas kindral just sel silmapilgul aknast välja. Muidugi märkas ta oma terawa arwustaja pilguga kohe lubamata eksimist sõjawäelise korra wastu. — Ta koputas aknale, et leitnanti oma juure käsitada, selle pead õigele kohale asetada.

Leitnant märkab klopimist, näeb ülemust aknal ning tormab trepist üles, aimamata äikšelt, mis teda ähwardamas. Kuid, enne tuppastumist oma riideid korraldades, märkab ta — ehmatuse sulub hinge — oma sõjariistata külge. Mis nüüd? Wälgukiirusel töötawad mõtted! Seinal ripub kindrali mõõk. Ühe silmapilguga oli see wõõle kinnitet, järgmisel silmapilgul seisis ta juba kindrali ees. Wihaseft ootas wiimane, et hooletu'e sõjawäelasele sõjawäelise korda meeleuletada tahjab. Omaks imestuseks märkab ta ohwri küljel mõõka.

Kuidas wõis ta niimoodi eksida!

Misfugune piinlik seisukord! Paari küsimuse järele leitnandi auwäärt wanemate terwise üle, wõis see jälle minna. Eestois riputab ta mõõga endisele kohale ja astub kõige paremas meeleolus täna wale. Sel silmapilgul ilmub kindrali tupp tema naine.

„Tule korraks siia,“ sõnab kindral naist akna juure kutsudes. „Tule korraks siia, naisuke! Kas näed seda leitnanti seal?“

„Muidugi, mehtike, näen teda küll.“

„Kas tal on mõõk?“

„Ei, tal pole seda.“

„Ja, seda ja arwad, seda uskusin mina ka, — tal on ta aga siiski!“

—rifus—

Korteri kriis.

ehyk

Kuidas ma siiski omale korteri leidsin.

Üks ajakohane õpetlik lugemine wanale ja noorele. Kui näete te inimest tormawat palawikulise kiirusega täna watel silmis A. Gailiti kollane hullumeelus, juukšed sassis nagu praeguse momendi Eesti õigekirjutus, pekstes küünarnukke wastu la-ternaposte, astudes hoolimataft daamide konna silmadele, karates üle woorimeeste ja hobuste, tuisates üle autode ja tramwaide, pugedes läbi planguawauste ja traattõkete, logistades ja müristades ukse käepidemetel — siis ärge arwake, et see on wast mõni ärakararu Seewaldi hullumeelsete asutusest ja ärge kartke teda mitte, sest see on üks wäga heasüdamline ja armas olemus, kes kellelegi kunagi kurja ei tee.

Kui näete te täna waid poristena ja niiske-tena, siis ärge mõtelge, et siin uulitsakastmine süüdi — ei, ei — see on selle heasüdamlise inimese higi ja silmapisarad, mis ta waland wäsimuse ja ärdameelsuse pärast.

Kui siimate te täna waid auaklistena ja nigela-tena, siis pole süüdi siin jällegi linnailjade hooletus (nemad pole kunagi milleski süüdi), waid need nõgud ja augud on jällegi lihtsalt ülewalt pool mainitud isiku jalajäljed. Ja kui te lõpeks näete kedagi lendawat täna wale rentsis, siis ärge jumalaparast arwake, et siin süüdi on wabarigi tšhekiptiiritus — seal lamab jällegi see heasüdamline olemus hiemfist käimisest surmani wäsimud, puhates ja en-nast uuele teekonnale ette walmistades. Räägin sel-leks, et mitte asjata meie isamaalised politseid ei tülitataks „soolaputkasse“ tasimisega, sest see inime-olen mina ise — mind ju ometi tunnete — korteri otsimisel Tallinnas.

Nii rännates täna wail pörkasin ma ühel päe-wal wana sõbraga rindu pidi kokku ja nii kõwasti, et me mõlemad pikali pidime kukkuma.

„Urjuh, oled ja kurjast waimust tagaetud wõi on sulle kiil teata wasse paika läinud, et nii hullu-pööra tuiskad ja ifegi enam oma wana sõpra ära ei tunne?“ küsijin ta jahmatanud näoga, ette-waatlikult ruumikat kõhtu, mis Soome lõbureisija kohwrit meele tuletab ja mis pörkamisest mehise hoo bi saanud, triikides.

Ma pomisesin midagi wabanduseks, millest ifegi aru ei saanud ja seletasin, et olen lihtsalt korteri jahil ja et pole kõigi jõupingutuste peale waatamata mingit tagajärge saanud.

„Käid lihtsalt mööda linna ja otsid?“

„Käin lihtsalt ja otsin. Kuidas siis, ikka?“

Ta waatas mind pealaeft jalatallani, pööris mind mitu korda ringi, silmitjes mind eest ja taga, koputas mu pea pihta ja kiatus ette waatlikult mu kõrwatagused. Wiimaks kuulsidus etteheitew:

„Põrjas.“

„Kes? Kuulen ma õieti?“

„Üsna õieti. Põrjas oled sina.“

Seda ütles ta jamafe jääkülma rahuga, et

ma paremaks pidasin waikida. Ta oli ha'astamata ja kuri inimene, seda teadsin ma juba ennemalt. Aga mis wõisin ma sinna parata.

„Oled koolis käinud?“ küsis ta weidi aja järele.

„Olen ikka sugupärast kah.“

„Tead, kus Afrika asub?“

„Miks ei tea — Afrika asub Aasias.“

„Tõsi küll — geograafiat näikse ja tundwat.

Aga ajalooist pole sul wist aimugi. Ütle siis, kes oli Iwan Hirminus?“

„Nagu ei teaks. Iwan Hirminus oli Nipsu mõisas kubjaks. Wa ladna mees. Pitsime mitugi tipju lentsis, ta tütre pulma ajal.“

Mu sõber kõngutas paljutähendawalt pead.

„Ja, ja. Koolitarkust sul näikse oawat. Aga mis on sul sellest kõigest kasu elus. Korterit ei mõista ja ometi leida... Waat see'p see ongi.“

Ka mina ohkasin tafa: „Ja, ja. Waat see'p see ongi.“

Äkki muutus ta nägu elawamaks. Ta langetas mõlemad käed raskelt mu õlgele, et aina põlwist nõkatasin, waatas mulle naeratades otse ja ütles wenitades:

„Tead mis. Mul on sinust ikka kahju nagu. Wana tutaw, olgugi et nii... noh, kuidas nüüd õelda peenemalt... nii läbi lilled... weidi oh... oh... Kuid oled siiski armas mees... Tahän julle abiks olla. Kui ja seda soowid?“

Imelik mees. Ta küsib: „Kui soowid?“ Kuidas ei peaks ma seda soowima, kui ma juba pooled wabariigi saapakauplused tühjaks olen ostnud, mis juba wäliswahuutat wapustab, uulitsakiwid aurlikeks olen astunud, kui mu hingeline seiskord Mihkel Martina arupärinissi Riigikogus meeletuletab ja kui mu meelesu langemine marga-kurfiiga wõidu ajab... Ei peaks seda siis weel soowima. Ma sirutasin oma kaela õieli ja surusin kuumu mahu ta raswate ja sakuskalõhnaliste morkade peale... „Sa tahad aidata... Sõber! Elupäästja... Weel kord... weel...“

Muidugi pühkisin ma pärast juu rätikuga puh-taks ja sülgasin salaja kah.

Ta näis üsna liigutatud oawat, mida ta korisewast kõhust pelgesti wälja wõis lugeda.

„Noh, olgu siis. Seletan sulle saladuse ära. Asjalugu on järgmine. Tahad ja omale korterit saada, siis pole tarwis muud, kui... kui... ütleme vähemalt neli—wiiskümmend tuhat Eesti marka, ja korter on käes silmapilk. Soowid ja korterit wannitoaga, elektriga ja muude ihumõnustega?“

Ma seisin ta ees nõutult, nagu murtud oks.

„See saladus on mul liig hästi teada. Ei ole wist ainult eestlast, kes seda ei teaks. See on ju meie rahwusline iseäraldus, see spekulatsioon, mis iseäranis wäljaarenenud tallinnlaste juures. Ei, sõber, kui mul see summa tõepoolest oleks, siis... siis ei oleks ma praegu enam see, kes ma olen — waene tagaetud Piileami eesfel.“

„Mii, nii. Sul siis seda summat pole.“

Ta sügas kolme sõrmega õrnalt oma lõualust lotti.

„Ega see asi pole nii hull. Rohi leidub iga haiguse wastu. Tarwis ainult kapsa asemel kolu õladel kanda.“

„On ta mul siis kapsas?“ küsisin haawatult.

„Sinul...“ Raswane, libe naer tegi seda selgeks, mis sõnades ütlemata jäi.

„Olgu pealegi, peab sind ikkagi awitama. Oled naismees?“

„Ei ole.“

„Seda parem. Aga naisterahwa, kui seesuguse wastu pole sul wist midagi ütlemist?“

„Imelik küsimine.“

„Weel parem. Siin annan ma sulle kolm adresi. Esimene — wanus 60 aastat, kaks maja, rohdaed; teine — wanus 45 aastat, üks kiwimaja. Ja kolmas — 30-aastane noor, kena oawus, puu-majaga... On arusaadaw?“

„Midagi ei mõista ma...“

„Kaamel, päris kah: küüruga kaamel oled ja...“

Ta tiris mu kõrwa oma juu juurde ja sõistatas midagi kõrwa sisse, midagi nõisugust, mis mul kord külmad, kord soojad kompressid ihu peale pani. Ta sõistatas aga ikka ja ikka... Mu arewus kaswas. Oli tundmus, kui oleks ma praegu miljonilise riigiwargusega mahja saanud. Wahel oleks tahtnud ta juu labidatäie sawiga kinni pot-sida, wahel jällegi talle tänutundega kaela langeda, wahel oleks tahtnud nutta, wahel naerda, wahel wihaga kurja wanduda ja siis jällegi õnne pärast hõõjata... Tõpumuulje oli aga see, et leidsin ta õige aruka inimese oawat, kes oma ligimestele ainult head soowib ja kelle näpunäited siiski maksab tähele panna. Nii ma ka teingi. Waewalt oli ta lõpetanud, kui ma nagu tuulispask tema poolt antud adresidega teele tõttasin.

On waewalt nädala mööda ülemal kõnelnud juhtumistest — ja missugune määratu wahu seiskordis! Kes olin ma siis ja kes olen ma praegu? Kus elasin siis, kus elan praegu?

Praegu istun ma omas hästimööbeldatud saalis, wahin laisast aknast alla, wilistan „Pupcheni“ ja sülgan aeg-ajalt möödaminejatele kaela. Kõrwal aknal kifub laulda kanaaria-lind. Teisest toast kostawad mahedad klawerihelid... Ma olen wiimafel ajal — ärge pange pahaks — isegi luuletama hakanud... Tuleb ette. Kui langeb hämar õhtu üle linna ja laiutab omi tübu saladuslike sumedus, siis istun ma oma juurepäralise Gooti stiilis ehitatud kamina ees, küpsetan silku ja kirjutan juttu sellest, kuidas inimene siin hädaorus siiski üsna ootamatalt õnnelikuks wõib saada ja teijigi õnnelikuks teha.

Ja kui tuleb öö...

Ja kui tuleb öö... siis — nagu eriteadlane selles suhtes Marie Under laulab:

„Oh sukki neid, mis lõppeda ei taha...“

„Ei, ei, ärge rääkige — ma olen siiski üks õnnelik inimene.“

K. Odanik.

Wärskele riigitegelaste keskel.

„Kas sa oled ka kuulnud, et wa Jönksmann olewat kah erakonna liideriks hakanud.“

„Noh, see talle paras amet. Ma waatasin ammuigi, et ta ikke kohe sihuke liiderliku wäljanägemisega meesterahwas...“

Nupukas wangiwaht.

Motto: Enne läheb juut läbi nõela-silma, kui kristlane läbi lah-tise õuewärawa.

Kurwad ja haledad pühad ahwardasid tänawu 1. gilde kaupmeest juut Jankelowitschi.

Juba teist nädalat istus mähike roostis hiilgawate trellide taga, haududes seal kõige mustemaid mure-munakesti. Ent neid wiimaseid kogus seda rohkem, mida lähemale kallid paasapühad ronisid; ja juure paastu esimesel ööl, kui tema hebreu wennad siidifutteriga polstertud leentoolidel „matshi“ krõbistasid ja Egiptusest pääsemise auks ikka ja uuesti töotuse andsid, endid müllgil tingimisel kellegist siduda ehk ninapidi wedada lasta, ärkasid wangi kongis istuja Itsh Jankelowitschi energilises ajus esu,

kõik moleküülid, kellel ühyst pettuse ja kawalusega.

Ja norgu wajus juudi pea! Witsahhoobina tundusid furnud wanemate õpetused, kes alati olid korranud, et: „Kuule armas Itsh ja pea meeles, — kõik kellega sa kokku puutud ja kes pole hebreu foorst, on sead ja sa wõid neid petta ja nõorida nii palju kui jüda kutjub, ja kui nad sinu peale sülgawad, ehk sind jalaga lööwad, siis ära löö mitte wastu, waid küüruta selg ja libise minema, enne kui nad sind siduda wõiksid ja kui sa neid jälle kohitad, siis naera magusasti ja paku oma kõige parem kaup — nii saad sa raha ja „raha eest laseb lüüa kõige ausam juut — ära end aga siduda lasse.“

Kui tulkkirjad ilmusid need õpetused elatand ja elumuredest raswa läinud Jankelowitschi mälestusesse ja piinasid juuti.

Kuidagi ei juutnud ta omale selgeks teha, kuidas ta ometi nii rumalalt võis sisse kukkuda ja pokri sattuda; wälja pidi ta siit saama, saagu mis saab. On ju wäljakannatamata siin, kaunimaid paasapühhi trellide taga wee ja kuiwanud lewakoorkese peal mõõda saata, kuna teised juudid kõik wäga rõõmsalt pühade õnnistust maitsewad.

Puges koikusse juut ja haudus mõtteid.

Haudus mõtteid kuni kukk üheksa korda oli laulnud ja enne kui kukk kümmendat korda kirgas, kargas Itzsch Jankelowitsch koikust, keerutas õhus paar hundiratast ja asus tööle.

Pööraselt karjudes kiskus end herra, haaras kahe käega kinni keskpaigast, langes siis põrandale, tõusis uuesti ja kukkus järeltehtud röögatusega wastu kongiust, wiimane nagises kurjakuulutawalt, ent ei warisenud weel põrmu.

Wangiwahit ja nende chef, kes kisa peale juure iooksid, silmasid juuti kõhuli põrandal, silmad peas pahurpidi.

Tuletas wangiwahit ja nende chef meele ministeeriumi samariitlase osa, kes päästis Bleimanni tuliriidalt diplomaatlise konkuga, ja tegi otseks saada ise Samaaria meheks ja diplomaadiks, ent anda arsti abi raharikikale Juuda mehele, ainas mees isegi, et üks käsi peseb teist ja ruttas mullas ja põrmus püherdawa ligimesele abi andma.

„Mis juhtunud sõber Jankelowitsch, mis juhtunud,“ päris kaastundlik samariitlane.

„Aimer — wai! Aimer — wai!“ hoigas juut, „minu sihkonda leinud isehach, siin niiske ja kilm ehk, aimer — wai! aimer — wai!“

Sõnalausumata käsutas wangide wahit ja nende chef tuua kanderaami ja kanda juudamehe piinatud kere laboratooriumi.

Käsk täideti.

Waheajal ilmusid juudi kongi kaks müüri-seppa. Mõni aeg kuuludus sealt waid tume kompsimine ja kui mehed wiimaks üleni higised, kongist wälja astusid, saatis neid wärske paasapühjade eelne kewade õhk.

Õhtul, kui täielik widewik maad kattis, kobis juut oma kongi, ent tema imestusel polnud piiri.

See, mis ta seal nägi oli enam kui üllatus.

Seal kus enne roostes wõredga aknaauk haigutas, naeratas nüüd laia suuga kahepoollega klaasüks ja ukse kohal sätendas täiskuuna sajaküünlaline elektrilamp. Ent ukse kõrwal oli plakat löödud, pealtki jaga:

Sisse ja wäljakäik lubatud ainult JUUTIDELE.

Ja kumma das maani Itzsch Jankelowitsch, kiitis Moosest ja laulis kiituselaulu kuldwaikale, sest ta wõis nüüd oma sõprade ja omaksete keskel rahulikult paasa pühhi pidada ja wõib olla ka äriigi teha.

Esimene wäljamineku katse pidi ebaõnnestama, sest waewalt sai juut uuele paraadukselahe läheneda, kui alam wangiwahit ilmus:

„Kuhu nüüd?!“ küsis.

„Wäljakäiku!“ hoikas juut näpuga ukse kõrwal löödud blakati peale näidates ja kaduski pimedusse.

Ettewaatlikult lähenes wangikubjas uksele ja näpuga iga tähe juures peatades, luges:

„Sisse ja „wäljakäik“ lubatud ainult juutidele!“

„Nupukas, see meie chef!“*) imestas wangikubjas, „kes ka ristiinimeste ja juutide asjatoimetuse kohale wahet oskab teha ja juutidele „wabaõhu wäljakäigukoha“ ehitab. Peenike! Peenike!“

—Otti.—

Uus korraldus!

Korraldus on uus ja imeline, raudtee sõidul maksew:

„Pehme kahelalukene, puupeast wedurjuhist tsipakene raskem, —

sõiduteele ette jäänud hingelisel hoiatusseks, elupäästes — wirutakse pähe —

eks siin walm Krölowist wanast

wäga hästi lähe:

„Kuidas karu kõrbest tappes sõbral' kiwiga löi pähe, — kustutas nii kogemata elutahi.“

Wahi, puupea, wast su aju ahi,

samuti kui mesikäpal, mõistusest on tühi! —

ti—re.

Liikumise eesmärk.

Milleks on liikumine? — „Selleks, et mitte ajast maha jääda.“ Nii siis — mida rohkem me liigume, seda ligemale ajale jõuame, s. t. siis oleme, aja kõrgusel ja wõime endid kultuur-inimeliks nimetada. Elagu liikumine. Nip-Näp.

*) Chef on maakeeles „ninamees“, see on kahelalgne elukas „homos“, kelle ninal peenike omadus, sinna pugeada kus mony järel lõhnab.

Nii ja naa.

I. Määrused kõhutõbe vastu võitlemiseks.

„Meie Matsi“ poolt on neil päevil järgmised funduslikud määrused, verise kõhutõbe vastu võitlemiseks „Meie Matsi“ lugemise piirkonnas, maksma pandud:

1) Keelan ära igasugused olemata ja olnud perekondlised tülid, mis poliitilist laadi on, samuti ka perekondlised kokkupuutumised kõhuhai- guses kahtlaste kohtadega.

Märkus: Politseil on õigus haiguskindeta- wais kohtis arreteerida isikuid, kes haigusest kõr- wale hoiawad ja endid poliitilisel põhjusil haigeks ei tunnista. Samasel korral võib politsei mainit subjekti waranduse konfiskeeri.

2) Kohtades, kus jarnased subjektid tegu- sewad, tuleb wiibimata ratsapolitsei ametisse panna, et igat haiget tema arajooksmise korral, korrali- kult tagasi ajada.

3) Politseinikud hoidku omi hobuseid haigete pealetungimiste ja nendega kokkusaamiste eest; sa- muti ka haiguse otsustamisel jäägu nad erapoolet- luks, et mitte ise haigeks jääda.

4) Väljakäigu kohad olgu kõige eeskujuliku- mad ja kui neid ei ole — sinna tuleb neid kindla plaani järele ehitada. Eeskujulikku plaani võib kesk- wangimajas herr, ai wai mere wai, Aleksander Samoeitshilt saada. Tarbekorral võib seda ka politi- seiniku arvanagemisel tegemata jätta ja harilikuid wärawaid väljakäigu kohale tarwite.

5) Haigete jõgedes, järwedes, meredes ja tii- kes wiibimise puhul, tuleb sellest wiibimata merewäe staapi teada anda, kes tarwilisi samme nende päästi- miseks tegemata ei saa jätta.

6) Iga kahtlemata kahtlase politsei tegevustil- le, nagu altkäemaksu wõtmine, seatagu kokku wi- bimata täiesti selge ja arusaamatu protokoll, et politseinikkude tegewusse mitte tegewusetust tuua.

Märkus: Protokollile kirjutagu alla kohalik arst ja wallawalitsus, tõenduseks, et protokoll mitte kirjutamata ei jääks ega kaduma ei läheks.

7) Protokollide ülesleidmine on kõwasti kee- latud, iseäranis seal, kus kõhutõbi weel olemata on, sest mainit asje ülesleidmine võib kohutawa kõhutõbe meie riigi ametnikkude keskele tuua, mida teps hingata 'i tohi.

8) Majadest, kus kõhutõbi ajub, tulewad ini- mesed välja ajada ja nähtawale kohale laud peal- kirjaga: „Hoidke alt wargad tulewad“ üles panna.

Märkus: Isikud, kes neis laude tegemises mitte kompetentsed ei ole, woiwad neid laude po- litseilt küsida, et mitte eksperti otji.

9) Lääbirääkimised haigete ja politseinikkude wahel saawad tähelepanemata jäetud ja wasta-

waise ametiasutuisse ülesse wõetud, et haige koda- kondjust selgeks teha ja juutide eesõigusi mitte teps tähelepanemata jätta.

10) Haigete elu eest peab politsei ja kohalik arst wastutama. Kuna surma eest wastutust iga haige ise peab seletama, nii nagu keegi sellest aru saab ja asja a'ab.

11) Haiged ja surnud, kes mõnesugustel, võib olla ka poliitilisel põhjusil, seletusi andmast tõrgu- wad, langewad enne haigust ja surma kõige weri- punasemasse kõhutõppe.

12) Need ajakohased arusaadawad fundusli- kud määrused pannakse maksma igas linnas, maal ja külas, iseäranis seal kus haigeid weel ei ole, et mitte „haigeks“ jäämist kui „elukutsed“ ta- kistada.

18) Mainit määrused kaotawad oma ajako- hasuse, kohe peale altkäemaksu edasiandmist ja selle wastuwõtmist.

Baltimere ääres,
sel 12. lõikusekuu päewal.
1921. a.

Oma käega on alla kirjutanud:

Sise- ja välisshaiguste seletai Nip-Näp.
Sunduslikkude määruste inspektor:

Cand. jur. Carl Jse.

Wastutawa korra eest wastutaja:

Publikum—publik Mitti Keegi.

Haigete nimel:

Cand. altkäemaks. Riigi Ametnik.

II. Tulemata kukkumised.

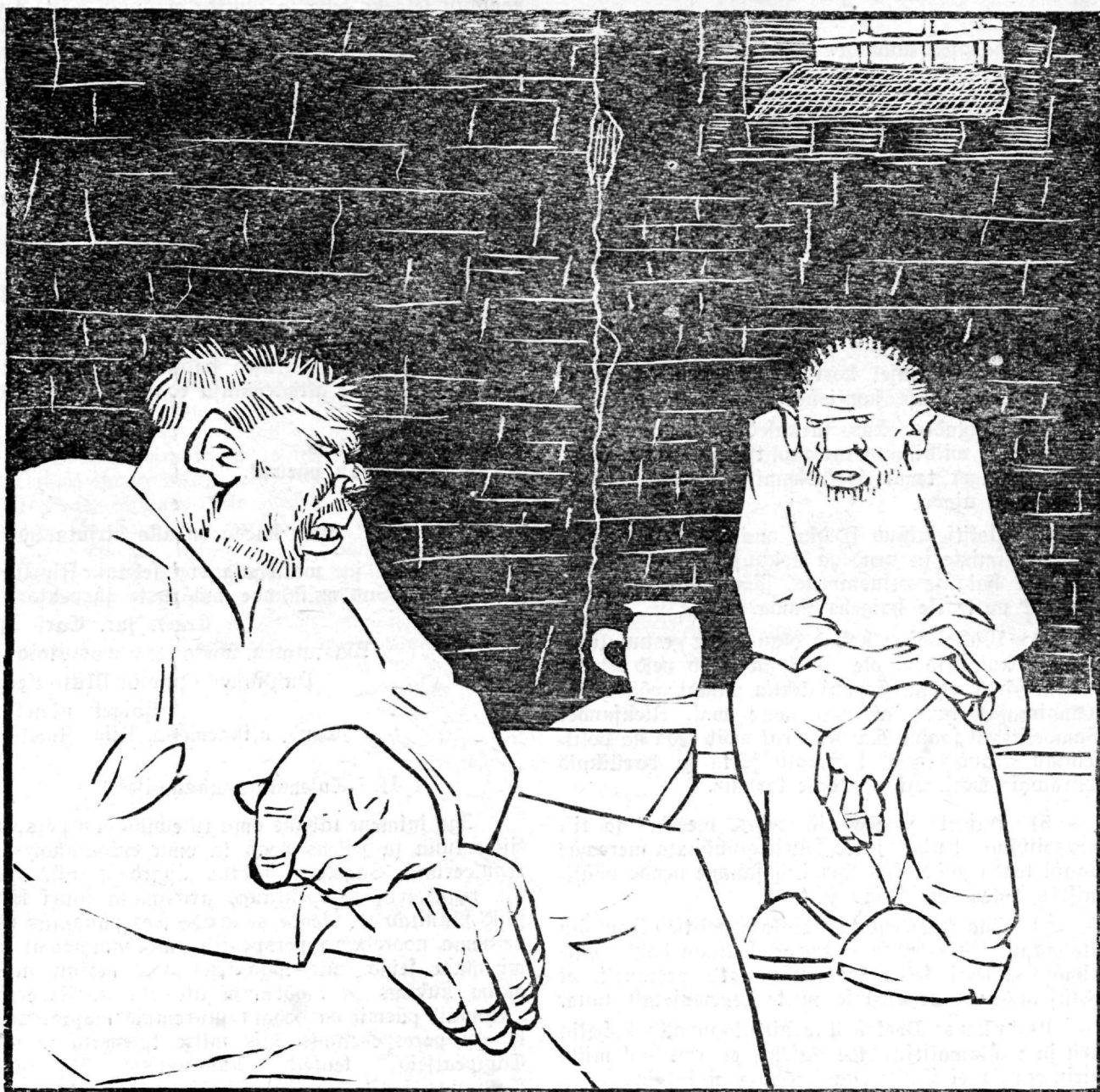
Iga inimene tahaks oma tulewiku ellu perspek- tiive luua ja selleks peab ta oma elu ajakohaselt reguleerima. Sagedasti julhtub äpardusi, mil, mai- nit, reguleerit, perspektiivid arwamata suuri kah- jusid sünnitawad. Nende päewade sees puudutas ühe peenema nooreherra perspektiiv möödaminewat ki- wi maja sein, mis tagajärjel pool mainit maja mahja kukkus ja möödaminijate elu konfiskeeris. Lähemal päewil on oodata suuremaid majade kuka- kumisi perespektiivis, mis mitte tulemata ei jää. Täpiseid teateid kukkumiste üle, saab Tallinnas igalt majaomanikult.

Nip-Näp.

III. Tallinn Rootsimaaale?

Nagu kindlamaiist allikaist kuuleme, kawatses Rootsi wabaõhu muuseumi Ruhnua saarel olewaid ajaloolisi ornamente lähemil päewil Rootsimaaale wiia. Samuti olla neil ka kawatsus Tallinnat, kui ajaloolist linna, wabaõhu muuseumi kollektiooni paigutada. Asjade arawedamine sünnib õhus, ise- äralise aparadi kaudu, mida de facto „diplomaat- tiaks“ aga de jure „demokraatiaks“ nimetakse.

Nip-Näp.

„Wilets on wäikse warga elu! Warastasin kümme marka ja nüüd istu pool aastat kinni. Oleks ma kümme miljoni warastanud, oleks ammu kautsjoni eest wäljas olnud ja uuesti äri ajanud!“

Järgmine „Meie Mats“ nr. 24 ilmub 3. septembril.